

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3060/2017. (III. 31.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény 181. § (11) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt folyamatban lévő 13.K.27.286/2016/20. számú ügyben való alkalmazási tilalmának kimondására irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (mint elsőfokú bíróság) bírāja az előtte 13.K.27.286/2016/20. szám alatt, közbeszerzési ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata és szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított egyesített perben – az eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban Abtv.) 25. §-ának (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 181. § (11) bekezdése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, továbbá zárja ki az érintett jogszabályi rendelkezés fenti ügyszámú ügyben történő alkalmazását.
- [2] 1.1. A bírói kezdeményezés szerint az indítványra okot adó ügyben az I. rendű felperes 2013. március 14-én szállítási keretszerződést kötött a III. rendű alperessel az általa forgalmazott gyógyszerek szállítására. Emellett a felek 2013. november 1-jén ösztönző blankettaszerződést is kötöttek gyógyszerbeszerzésre vonatkozóan. Az indítvány szerint 2016. június 26-án az Állami Számvevőszék (a továbbiakban: ÁSZ) – a 2016. május 26-án tudomására jutott jogsértés alapján – eljárást kezdeményezett a Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság (a továbbiakban: Közbeszerzési Döntőbizottság) előtt, mivel álláspontja szerint az I. rendű felperes és a III. rendű alperes megszegtek a Kbt. rendelkezéseit. A Közbeszerzési Döntőbizottság határozatában megállapította, hogy az I. rendű felperes 2013. március 14-én és 2013. november 1-jén kötött szerződése megsértették a Kbt. 5. §-át, mivel a szerződések tárgyát képező árubeszerzések vonatkozásában a közbeszerzési eljárás lefolytatását mellőzték. A Közbeszerzési Döntőbizottság azt is kiemelte, hogy a Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2014. évi XCIX. törvény 334. §-a által került beiktatásra a Kbt. – indítvány által támadott – 181. § (11) bekezdése. Az érintett bekezdés úgy rendelkezik, hogy a Kbt. 140. § (2) bekezdését – amely szerint „a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárását az (1) bekezdés szerinti személy vagy szervezet a jogsértés tudomásra jutásától számított hatvan napon belül, de [...] b) közbeszerzési eljárás mellőzésével történt beszerzés esetén az a) ponttól eltérően a szerződés megkötésének időpontjától, vagy ha ez nem állapítható meg, akkor a szerződés teljesítésének bármelyik fél által történt megkezdésétől számított legfeljebb öt éven belül [...] kezdeményezheti” – azon jogorvoslati eljárásokra kell alkalmazni, amelyek esetében a jogsértés 2015. január 1-jét követően jutott a kezdeményező (jelen esetben az ÁSZ) tudomására.

- ra. Tekintettel arra, hogy az ÁSZ a 2013. évi szabálytalanságokról 2016. május 26-án szerzett tudomást, ezért a Közbeszerzési Döntőbizottság a Kbt. 140. § (2) bekezdését – azaz az öt éves objektív határidőt – csak a Kbt. 181. § (11) bekezdése alapján alkalmazhatta. A Közbeszerzési Döntőbizottság a – 2016. május 26-ai ÁSZ ellenőrzés során – feltárt szabálytalanságok okán, tekintettel arra, hogy annak észlelése az öt éves határidőn belül volt az I. rendű felperessel szemben, 2 700 000 Ft bírságot szabott ki.
- [3] Az I. rendű felperes a Közbeszerzési Döntőbizottság határozata ellen keresetet nyújtott be, amelyben azt kifogásolta, hogy az ÁSZ eljárás kezdeményezése elkésett, ugyanis álláspontja szerint a Kbt. módosítása által 3 évről 5 évre meghosszabbított objektív határidő ellentétes a jogbiztonság elvével, sérti az Alaptörvény B) cikkét. Amikor ugyanis a felek 2013. március 14-én megkötötték a szerződést, akkor a Kbt. egy 3 éves objektív határidőt állapított meg.
- [4] 2. Az indítvány szerint a Kbt. 181. § (11) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdését. Az indítvány érvelése az alábbi.
- [5] 2.1. A bíró indítványának indokolásában kifejtette, hogy az alapügy tárgyát képező, 2013. március 14-én megkötött szerződés tekintetében, a Kbt. módosítás előtti szövege szerint 3 éves objektív határidővel kellett a feleknek számolniuk, amely 2016. március 14-én járt volna le. A Kbt. módosításának köszönhetően azonban ez a határidő 2018. március 14-ére tolódott ki. Az I. rendű felperes erre utalással, a kiszámíthatatlan jogalkotásra hivatkozva nyújtott be keresetet a bírósághoz.
- [6] Az indítványozó bíró osztotta az I. rendű felperes álláspontját. E szerint az utólagos ellenőrzésekre vonatkozó ilyen tartalmú módosítás nem felel meg a jogalkotási követelményeknek, hiszen ez lehetőséget ad arra, hogy a jövőben bármilyen időtartamban meghatározásra kerülhessen egyes szerződések ellenőrzése. A határidő ilyen módon történő megváltoztatása a felekre nézve jelentősen hátrányosabb helyzetet teremt. Az indítványozó bíró szerint ráadásul aggályos, hogy amíg a Kbt. 140. § (2) bekezdése egy objektív határidőt ír elő, addig az indítvány által támadott 181. § (11) bekezdése szubjektív időpontot rögzít – azáltal, hogy az eljárás megindítását a jogsértésről való tudomásszerzéshez köti. Az indítványozó bíró álláspontja szerint tehát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét sérti a Kbt. 181. § (11) bekezdése, mert a jogszabályi rendelkezés hatálybalépése előtt megkötött szerződések vonatkozásában ír elő a szerződést kötő felek számára hátrányosabb jogkövetkezményt.

II.

- [7] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott szabálya szerint:
- „B) cikk Magyarország független, demokratikus jogállam.”
- [8] 2. A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény kifogásolt rendelkezései (2015. július 1-je és 2015. október 31-e között hatályos szövege) szerint:
- „140. § (2) A Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárását az (1) bekezdés szerinti személy vagy szervezet a jogsértés tudomásra jutásától számított hatvan napon belül, de
- a) legkésőbb a jogsértés megtörténtétől számított három éven belül,
- b) közbeszerzési eljárás mellőzésével történt beszerzés esetén az a) ponttól eltérően a szerződés megkötésének időpontjától, vagy ha ez nem állapítható meg, akkor a szerződés teljesítésének bármelyik fél által történt megkezdésétől számított legfeljebb öt éven belül, [...] kezdeményezheti.”
- „181. § (11) A Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2014. évi XCIX. törvénnyel megállapított 140. § (2) bekezdését azon jogorvoslati eljárások kezdeményezésére kell alkalmazni, amelyek esetében a jogsértés 2015. január 1-jét követően jutott a kezdeményező tudomására.”

III.

- [9] Az indítvány nem megalapozott.
- [10] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a bíró olyan jogszabályi rendelkezés felülvizsgálata iránt terjesztette elő indítványát, amelyet az előtte folyamatban lévő eljárásban alkalmaznia kellene. Az egyedi normakontroll eljárást kezdeményező bírói indítványnak az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerinti határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének a lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezen kívül megjelöli a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és kéri az alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának a kizárását {lásd: 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [27]–[28]}. A vizsgált bírói kezdeményezés tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára való hivatkozást [Abtv. 25. § (1) bekezdés], megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének a lényegét és a megsérteni vélt cikkeket [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés], valamint megfelelő indokolást tartalmaz arra, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény jelölt rendelkezéseivel. Az indítvány rögzíti az indítványozó kérelmét az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárására, továbbá kifejezetten kéri a támadott szövegrész alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését.
- [11] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bírói kezdeményezés az Abtv. 25. §-ában, valamint az 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, az Alkotmánybíróság 3058/2015. (III. 31.) AB végzésében értelmezett feltételeknek alapvetően megfelel (mivel az eljárásban alkalmazni kell a támadott normát, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány határozott kérelmet tartalmaz).
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az indítványt tartalma szerint bírálta el. Az indítványozó elsősorban a Kbt. 181. § (11) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak megsemmisítését indítványozta. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság hivatalból észlelte, hogy a Kbt.-t az Országgyűlés a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban új Kbt.) 200. § (2) bekezdésével 2015. november 1-jével hatályon kívül helyezte. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a]z Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene”. Az új Kbt. 197. § (1) és (2) bekezdései szerint: „(1) E törvény rendelkezéseit a hatálybalépése után megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződésekre, tervpályázati eljárásokra és az azokkal kapcsolatban kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra és előzetes vitarendezési eljárásokra kell alkalmazni [...]”, „(2) A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény rendelkezéseit a 2015. november 1. napját megelőzően megkezdett beszerzésekre, [...] közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződésekre, tervpályázati eljárásokra és az azokkal kapcsolatban kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra és előzetes vitarendezési eljárásokra alkalmazni kell.” Mindezek alapján megállapítható, hogy a bíróságnak az indítvány alapjául szolgáló ügyben a 2011. évi Kbt.-t kell alkalmaznia, így bár az 2015. november 1-jén hatályát veszítette, az indítványban támadott rendelkezése a kérdéses ügyben irányadó. Így az Alkotmánybíróság eljárását az indítványban támadott 181. § (11) bekezdése alaptörvény-ellenességének, és ezen rendelkezésnek az indítvány alapjául szolgáló ügyben történő alkalmazhatósága vizsgálatára korlátozta.
- [13] 3. Az indítványozó álláspontja szerint a Kbt. 181. § (11) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét, mert az visszaható hatályú – hiszen a felek a szerződés megkötésekor annak tudatában voltak, hogy szerződésük jogszerűségét a Közbeszerzési Döntőbizottság 3 évig vizsgálhatja felül.

- [14] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek tekintetében áttekintette a visszaható hatályú jogalkotással kapcsolatos, vonatkozó gyakorlatát.
- [15] 4.1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzulából és a T) cikk (1) bekezdéséből olvasható ki a jogbiztonság követelménye. Ez utóbbiból vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, mely egyben a rendszerváltozást követő jogalkotási törvények állandó sarokköve is. Az Alkotmánybíróság számos döntésében foglalkozott a jogbiztonsággal és a jogbiztonság részét képező visszaható hatályú jogalkotás tilalmával. A testület az elmúlt évek egyik legnagyobb társadalmi érdeklődésre számot tartó döntésében utalt egy, több mint két évtizeddel ezelőtt meghozott határozatában lefektetett azon tételre, mely szerint „a jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely – egyebek között – megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek”. {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]}
- [16] 4.2. Az Alkotmánybíróság az 1/2016. (I. 29.) AB határozatban és a 8/2016. (IV. 6.) AB határozatában is áttekintette a visszaható hatállyal kapcsolatban konkrét ügyekben korábban kialakított gyakorlatát, és az alábbiakat állapította meg: „[a] 7/1992. (I. 30.) AB határozatban alkotmányellenesnek ítélte az Alkotmánybíróság az illeték mértékének akként történő felemelését, hogy a szigorító rendelkezést a jogalkotó alkalmazni rendelte az új jogszabály hatálybalépése előtt kötött, a hatóságokhoz határidőn belül, de már a szigorító rendelkezés hatálybalépése után benyújtott szerződésekre is (ABH 1992, 45, 48.). Szintén alkotmányellenességet állapított meg a testület a 20/2001. (VI. 11.) AB határozatában, amikor is a vizsgált rendelkezéseket tartalmazó jogszabályt a folyamatban lévő hatósági eljárásokban rendelte alkalmazni a jogalkotó (ABH 2001, 612, 619.). Nem állapította meg azonban a jogbiztonság sérelmét az Alkotmánybíróság a 349/B/2001. AB határozatban, amelyben a vizsgált szabályozást a jogalkotó a jogerős államigazgatási határozattal le nem zárult ügyekre is alkalmazni rendelte (ABH 2002, 1241, 1255.). A 3189/2013. (X. 22.) AB határozatában az Alkotmánybíróság nem találta alaptörvény-ellenesnek azt az építésügyi szabályozást sem, amely magasabb építésügyi bírság kiszabását tette lehetővé a hatálybalépése előtt keletkezett tényállások kapcsán, de csak a hatálybalépése után megindult eljárásokban. A tankönyvjegyzékre való felvétel jövőre nézve szóló korlátozását és a le nem zárt tankönyvvé nyilvánítási eljárások megszüntetését sem találta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközőnek a 3024/2015. (II. 9.) AB határozat.” (Indokolás [56]–[57])
- [17] A fenti esetek alapján megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság által vizsgált jogviszonyok szükségképpen különböznek egymástól – közjogi vagy magánjogi, folyamatban levő vagy már teljesedésbe ment vagy rövid-, hosszú távúak, esetleg tartósak stb. – ezért az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja meg, hogy megvalósul-e a jogbiztonság sérelme. Az Alkotmánybíróság a 10/2014. (IV. 4.) AB határozatban kimondta, hogy a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalma nem abszolút érvényű, és egyértelműen élhet ezzel a jogalkotó akkor, amikor új jogosultságot állapít meg, meglévő jogosultságot terjeszt ki, vagy valamely jog korlátozását oldja fel (Indokolás [18]). Ebben az ügyben az Alkotmánybíróság nem csak azt állapította meg, hogy a vizsgált szabályozás visszaható hatályú jogalkotásnak minősül, hanem azt is, hogy az hátrányos tartalmú, és ezért a hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú szabályozást találta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközőnek, mely megalapozta a vizsgált törvényhely megsemmisítését.
- [18] 4.3. A fenti jogbiztonsággal kapcsolatos követelményeken túlmenően, a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába ütközés vizsgálatánál az Alkotmánybíróság főszabályként abból a tételből indult ki, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközőnek, „ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell” {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [88]; 10/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [15]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [19] A visszamenőleges hatály tilalma szempontjából az elvégzett eljárási cselekmény időpontja a meghatározó. Ezt juttatja kifejezésre a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) is, melyre az Alkotmánybíróság a 3151/2013. (VII. 24.) AB határozatában is hivatkozott. Eszerint: „[a] Jat. e körben kimondja, hogy jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terheesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.

[...] Ugyanakkor a Jat. 15. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. Ebből következően a Jat. – jogszabály eltérő rendelkezése alapján – lehetővé teszi eljárási cselekmények esetén a módosítás szerinti rendelkezések folyamatban lévő ügyekre történő alkalmazásának kimondását” (Indokolás [17]).

- [20] 5. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a támadott szabályozás az alábbi okok miatt nem ütközik a hátrányos tartalmú visszaható hatályú szabályozás tilalmába. A testület a 3189/2013. (X. 22.) AB határozatában rögzítette, hogy nem vitásan sérti a jogbiztonság elvét az a szabályozás, amely a kihirdetését megelőző időre állapít meg új kötelezettséget vagy nyilvánít valamely magatartást jogellenessé (valódi visszaható hatály). Ugyanígy alkotmányellenesnek minősítette az Alkotmánybíróság azt a szabályzást is, amely kimondta a szabály alkalmazását a folyamatban lévő ügyekre is (azonnali hatály) (Indokolás [13]). Jelen esetben egyik megoldásról sincs szó. Az indítvány szerinti ügyben alkalmazandó Kbt., indítvány által támadott 181. § (11) bekezdése ugyanis pusztán arról rendelkezik, hogy a Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2014. évi XCIX. törvénnyel megállapított 140. § (2) bekezdését – ami a közbeszerzési eljárás mellőzésével történt beszerzés esetén kötött szerződések jogszerűségének ellenőrzését a korábbi 3 év helyett 5 évig terjedő időtartamban teszi ellenőrizhetővé – azon jogorvoslati eljárások kezdeményezésére kell alkalmazni, amelyek esetében a jogsértés 2015. január 1-jét követően jutott a kezdeményező tudomására. A Kbt. ezen rendelkezése nem állapít meg kötelezettséget a felek számára visszamenőlegesen, nem is teszi a meglévő kötelezettséget (a beszerzés jogszerűségének betartása) terhesebbé, és a felek korábban biztosított jogát sem vonja el. A Kbt. 2. § (3) bekezdése előírja, hogy „[a]z ajánlatkérő és a gazdasági szereplők a közbeszerzési eljárásban a jóhiszeműség és tisztesség, valamint a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményeinek megfelelően kötelesek eljárni.” Ebből pedig magától értetődően következik, hogy a feleknek a közbeszerzést a Kbt. előírásainak betartásával kell lefolytatniuk, amibe értelemszerűen beletartozik az is, hogy a megkötött szerződés és annak alapjául szolgáló eljárás is jogszerű legyen. A Kbt. korábban hatályos 140. § (2) bekezdése a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárásának objektív (kezdeményezési) határidejét 3 évben határozta meg. Amikor az indítvány által érintett ügyben a felek 2013. március 14-én megkötötték a szerződést, azt a Kbt. 2. § (3) bekezdése alapján a Kbt. szabályai szerint kellett megtenniük. Az ugyan kétségtelen, hogy ekkor egy 3 éves ellenőrzésre nyitva álló, objektív időtartammal számolhattak, ami 2015. január 1-jétől 5 éves időtartamra bővült, ez azonban nem érinti azon kötelezettségüket, hogy a szerződést a Kbt. szabályainak betartásával kellett megkötöniük. Így önmagában a Kbt. azon változása, miszerint egy Kbt. hatálya alá tartozó szerződést a Közbeszerzési Döntőbizottság egy 5 éves objektív időintervallumban vizsgálhat meg, nem sérti a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogbiztonság elvét sem.
- [21] 5.1. Az indítványozó bíró indítványában azt állította, aggályos, hogy amíg a Kbt. 140. § (2) bekezdése egy objektív határidőt ír elő, addig az indítvány által támadott 181. § (11) bekezdése egy szubjektív időpontot rögzít – azáltal, hogy az eljárás megindítását a jogsértésről való tudomásszerzéshez köti. Ezzel összefüggésben fontos kiemelni a szubjektív és objektív határidők egymáshoz való viszonyát és azok jellegét. A szubjektív határidők (pl. elévülés) általános jellemzője, hogy azok kezdő időpontja egy előre meg nem határozható változótól függ (pl. a kézbesítés megtörténtétől, egy akadály elhárulásától, egy eseményről vagy jogsértésről való tudomásszerzéstől stb.). Ezen változó bekövetkezésétől számítva indul az adott jogszabály által meghatározott szubjektív időtartam (a Kbt. esetében, a vizsgált kérdés vonatkozásában ez 60 nap). Ezzel szemben az objektív határidő (pl. jogvesztő határidő) kezdő időpontja fix, az mindig egy meghatározott cselekményhez kötődik (pl. jelen esetben a szerződés megkötése). Így az objektív határidő sajátossága, hogy annak kezdő és (nagy biztossággal) befejező időpontja is pontosan meghatározható.
- [22] A szubjektív és objektív határidők általánosságban együtt, egymást kiegészítve kerülnek szabályozásra, méghozzá az esetek többségében úgy, hogy az objektív határidőn belül bekövetkezett szubjektív határidőt elindító változótól számítva, a szubjektív határidőn belül lehet – jelen ügy esetében – pl. az eljárást megindítani. Mindezek alapján az indítványban kifejtett érvelés nem helytálló. A Kbt. a 140. § (2) bekezdésének felvezető szövegében ráadásul rögzíti „a jogsértés tudomásra jutásától” fordulatot mint a szubjektív határidő kezdő időpontját (a változót), és magát a szubjektív határidőt is (60 nap), és ezt követően határozza meg az objektív (jelen esetben jogvesztő) határidőt az *a)–c)* alpontjaiban. Így a Kbt. indítvány által támadott 181. § (11) bekezdése pusztán egy átmeneti rendelkezésnek tekinthető, amely ráadásul a Kbt. 2015. január 1-jén hatálybalépő 140. § (2) bekezdésének módosítása szerinti szabályokat, csak a módosítás hatálybalépését követően észlelt jogsértésekre rendeli alkalmazni. Így a vizsgált rendelkezés e tekintetben sem sérti a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát.

- [23] 5.2. Az Alkotmánybíróság fontosnak tartotta továbbá kiemelni, hogy a Kbt. indítvány által támadott 181. § (11) bekezdése alkalmazási tilalmának kimondása esetén is alkalmazni kellene az indítvány alapjául szolgáló ügyben a Kbt. 140. § (2) bekezdését, azaz az ÁSZ, a 2016. május 26-án észlelt jogsértés alapján ugyanúgy kezdeményezhette volna a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárását. A Kbt. 181. § (11) bekezdése nélkül ugyanis, a Kbt. 2015. január 1-jétől hatályos 140. § (2) bekezdésének alkalmazására nem lenne átmeneti szabály a Kbt.-ben, azaz a jogalkotásról szóló törvény szabályai szerint azt valamennyi eljárásra alkalmazni kellene, így az indítvány alapjául szolgáló esetben is. Így, ha az Alkotmánybíróság azt is állapította volna meg, hogy a Kbt. 181. § (11) bekezdése sérti a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, ezért alaptörvény-ellenes, a Kbt. 140. § (2) bekezdését a testület, az erre irányuló petitum hiányában csak az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján vizsgálhatta volna. Ez azonban, tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság nem találta alaptörvény-ellenesnek a Kbt. vizsgált 181. § (11) bekezdését, nem volt indokolt.

Budapest, 2017. március 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [24] A rendelkező részi elutasítást támogatom, de a visszaható hatály tilalma jelen esetben levő hiányának érvelését nem tudom elfogadni. Ez ugyanis követi a korábbi, vonatkozó alkotmánybírói döntések egy alapvető homályosságát, mely ellen korábbi párhuzamos indokolásokban és különvéleményekben már többször felléptem, de nem tudtam a többséget változásra bírni e tekintetben. (Lásd pl. a 30/2014. (IX. 30.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomat.) E probléma lényege – amit átvesz a jelenlegi határozat is –, hogy alaptörvény-ellenesnek deklarálja azt a jogszabály-módosítást vagy új jogszabályt is, amely kimondja, hogy „a jogszabályt a hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell.” (Indokolás [15]). Ez egy hibás megfogalmazás volt már sok évvel ezelőtt, melyet az új és új Abh.-k belegendolás nélkül mindig megismételtek, de ez kihagyja e tézisből egy fontos distinkció beiktatását, és ez okozza a homályosságot. Azt ugyanis, hogy nem alaptörvény-ellenes az, ha a múltban létrejött tartós – és még folytatódó, le nem zárt – jogviszonyt a kihirdetést követően a jövőt illetően módosít a jogszabály. A jelen esetben ez a helyzet, így az idézett rossz tézis miatt kényszerül arra a tervezet, hogy az abból már eredő régi alkotmánybírói határozatok kényszerét az esetről-esetre történő döntésekre a visszaható hatályról megismételje, és belemenjen például az objektív és szubjektív határidők egyszerű szakjogi distinkciókba (5. pont).
- [25] A mostani ügyben azért kizárt a visszaható hatály, mert ugyan a múltban létrejött tartós jogviszonyon belüli egyes cselekményeket érinti ez, de a támadott 181. § (11) bekezdése szerint ez csak a kihirdetést követően, 2015. január 1. után a kezdeményező tudomására jutott jogsértések esetén alkalmazható. Ennek rövid deklarálásával el lehet már tekinteni a szakjogi érvelések behozatalától, mint az alkotmánybírói döntés számára nem relevánsaktól.

Budapest, 2017. március 21.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: III/55/2017.

